

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Sjukpenninggrundande inkomst för företagare under företagets uppbyggnadsskede (S2017/06606/SF)

Sammanfattning

Försäkringskassan tillstyrker förslaget att även försäkrade som har inkomst av anställning och bedriver näringsverksamhet i aktiebolag under uppbyggnadsskede ska kunna få en sjukpenninggrundande inkomst som minst motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning. Det är särskilt positivt att reglerna om sjukpenninggrundande inkomst, i största möjliga utsträckning, är neutrala i förhållande till den företagsform som den försäkrade valt. Sjukförsäkringens utformning påverkar därmed inte valet av företagsform. Försäkringskassan tillstyrker även förslaget att uppbyggnadsskedet förlängs från 24 månader till totalt 36 månader.

- Försäkringskassan anser dock att den föreslagna legaldefinitionen av den som bedriver näringsverksamhet i aktiebolag med anknytning till reglerna i lagen om (1997:238) arbetslöshetsförsäkring är olämplig.
- Försäkringskassan föreslår att uppbyggnadsskedet som infördes den 1 juli 2010 utvärderas innan lagförslagen beslutas.
- Försäkringskassan föreslår vidare att övergångsbestämmelserna utformas så att lagändringarna avgränsas till att gälla försäkrade med näringsverksamheter registrerade från och med den 1 augusti 2018.
- Försäkringskassan saknar resonemang i promemorian om årsarbetstiden för den som har eget aktiebolag och rätt till en sjukpenninggrundande inkomst under uppbyggnadsskedet.

Synpunkter på överväganden och förslag

4.1 Sjukpenninggrundande inkomst för personer med aktiebolag under uppbyggnadsskede

Försäkringskassan ifrågasätter den föreslagna hänvisningen i 25 kap. 7 a § socialförsäkringsbalken till 34–34 c §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring. Försäkringskassan anser i första hand att 25 kap. 7 a § i stället ska hänvisa till 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). I andra hand anser Försäkringskassan att 25 kap. 7 a § endast bör hänvisa till 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Socialförsäkringsbalken innehåller inte några direkta hänvisningar till lagen om arbetslöshetsförsäkring. Arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen är i väsentliga avseenden annorlunda utformade; arbetslöshetsförsäkringen anses i vissa sammanhang inte vara en del av socialförsäkringen. Definitionen av begreppet

företagare i arbetslöshetsförsäkringen är till exempel mer detaljerad än vad som krävs i sjukförsäkringen (jfr 34 a–34 c §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring). Försäkringskassan anser därför inte att samma definition av begreppet företagare ska användas inom såväl arbetslöshetsförsäkringen som sjukförsäkringen.

När det sedan gäller författningsförslaget till 25 kap. 9 § socialförsäkringsbalken finns ett tillägg i första meningen ”som bedriver näringsverksamhet *i någon form*”. Denna förändring är inte kommenterad i författningskommentaren. Försäkringskassan uppfattar att förslaget i denna del är kopplat till förtydligandet att även om den försäkrade ändrar företagsform och utökar sin verksamhet ska uppbyggnadsskedet inte kunna vara längre än totalt 36 månader om utökningen är förenlig med den ursprungliga verksamheten. Försäkringskassan hade dock gärna sett att detta hade blivit tydligare i promemorian.

Det kan också nämnas att Försäkringskassan idag inte har någon möjlighet att automatiskt sortera fram ärenden som gäller makar som gemensamt driver näringsverksamhet i aktiebolag om endast en av makarna är registrerad som delägare i Bolagsverkets och Skatteverkets register. Försäkringskassan kommer här att behöva förändra IT-systemen för att ha möjlighet att hitta dessa ärenden.

4.2 Sjukpenninggrundande inkomst under uppbyggnadsskede för personer som har inkomst av näringsverksamhet

Försäkringskassan ser positivt på att det blir tydligare hur ärenden ska hanteras när den försäkrade ändrar företagsform.

4.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Försäkringskassan har visserligen inga principiella invändningar mot att lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2018. Försäkringskassan anser dock att lagförslagen endast ska omfatta de försäkrade som registrerar näringsverksamheter från och med den 1 augusti 2018. Att tillämpa äldre bestämmelser för förmåner som avser tid före ikraftträdandet skulle nämligen orsaka problem för Försäkringskassan. Detta beror på att Försäkringskassan inte har teknisk möjlighet att hitta ärenden som gäller försäkrade vilka skulle få en högre sjukpenninggrundande inkomst eller få en sådan inkomst överhuvudtaget, med tillämpning av reglerna från och med den 1 augusti 2018. Detta gäller de försäkrade som har pågående ersättningsärenden den 1 augusti 2018, men som på grund av nu gällande regler om sjukpenninggrundande inkomst har en låg dagersättning eller inte rätt till någon dagersättning alls för tid innan detta datum. Här skulle det behöva läggas på de enskilda försäkrade att själva höra av sig till Försäkringskassan och meddela att de omfattas av lagändringen.

Försäkringskassan ser också problem med tillhörigheten till den arbetsbaserade försäkringen för den som insjuknat och inte fått sjukpenning med anledning av att sjukpenninggrundande inkomst saknats före den 1 augusti 2018, men där rätt till sådan inkomst finns från och med detta datum enligt lagförslaget. Detta avser de som har fått avslag på sjukpenning då det inte har funnits rätt till en sjukpenninggrundande inkomst, men där rätt till en sjukpenninggrundande inkomst finns från och med 1 augusti 2018. Den som inte har arbetat under en längre period efter avslaget om sjukpenning har lämnat den arbetsbaserade försäkringen och kan av den anledningen inte få någon sjukpenninggrundande inkomst.

4.4 Behov av uppföljning

Försäkringskassan instämmer i att det behöver göras en uppföljning av reglerna för egenföretagares uppbyggnadsskede och välkomnar detta. Försäkringskassan anser däremot att det mest rimliga är att en uppföljning av de befintliga reglerna om uppbyggnadsskede görs innan lagförslagen i promemorian beslutas. En sådan utvärdering skulle då påverka tidpunkten för ikraftträdandet.

6 Författningskommentar

Försäkringskassan saknar resonemang om årsarbetstid i promemorian. Enligt 25 kap. 25 § socialförsäkringsbalken ska en årsarbetstid fastställas för den som har en sjukpenninggrundande inkomst av anställning när den enligt särskilda bestämmelser har betydelse för beräkningen av en förmån. Den som arbetar i aktiebolag och får en sjukpenninggrundande inkomst under uppbyggnadsskede ska alltså i vissa fall även få en årsarbetstid fastställd.

En årsarbetstid kan räknas i timmar eller schablonberäknas i dagar och detta styrs av huruvida avdraget vid sjukdom görs per timme vid frånvaro eller med ett lika stort avdrag varje dag (jfr 2 § förordningen [1987:361] om schablonberäkning av arbetstid vid bestämmande av sjukpenning m.m.).

En försäkrad som inte har någon lön har svårt att visa om avdrag ska göras i timmar eller om avdraget ska schablonberäknas. Det kan rimligtvis också vara svårt för den som kanske ännu inte är fullt uppbokad i sitt företagande att beräkna sin arbetstid i timmar. En schablonberäkning skulle då också vara enklare, fem dagar i veckan x 52 veckor = 260 dagar. En schablonberäkning skulle också innebära att utbetalning av arbetsbaserad förmån, exempelvis tillfällig föräldrapenning, skulle ske på ett likartat sätt med den som får en inkomst av näringsverksamhet under uppbyggnadsskede. För dessa delas inkomsten på 260 dagar vid utbetalning av tillfällig föräldrapenning.

Det är viktigt, oavsett vilken modell man använder, att inte tappa kopplingen mellan årsarbetstiden och jämförelseinkomsten. En årsarbetstid på halvtid kan innebära att rätt till halv jämförelseinkomst finns när det gäller arbetstidsberäknade förmåner.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Per Eleblad, i närvaro av rättschef Eva Nordqvist, avdelningschef Lars-Åke Brattlund, avdelningschef Alexandra Wallin och verksamhetsutvecklare Eva Nilsson, den senare som föredragande.

Per Eleblad

Eva Nilsson